

Unisex – vývoj a stylingové tendencie

Viviána Babicová

Bakalárska práca
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ateliér Design oděvu

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Viviána Babicová**
Osobní číslo: **K14027**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design - Design oděvu**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Unisex**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Prostudování a analýza dostupných materiálů a informací, obrazová příloha, vlastní závěry v minimálním textovém rozsahu 20 – 25 normostran. Řešení doplňte kresebnými návrhy v minimálním rozsahu 15 normostran.

Teoretická část bakalářské práce bude zkoumat pojem unisex a jeho vývoj v oděvním designu. Chronologicky prostuduje zásadní prvky a vývoj unisexových tendencí v módě, přičemž se studium bude opírat nejen o knižní zdroje, ale také o periodika se zaměřením na módu a design. Tím bude bakalářská práce usilovat o větší autenticitu a aktuálnost pohledů na problematiku unisexové módy odvíjející se v různých časových etapách.

2. Praktická část:

Výtvarné zpracování a realizace finálních návrhů v počtu 5 – 7 modelů.

Kolekce bude pracovat s oděvy, které si autorka půjčuje ze šatníka svých blízkých nazávisle na pohlaví původního nositele. Sleduje na nich normotvorné prvky odkazující na mužský nebo ženský oděv a též na postupnou změnu oděvu způsobenou časem a opotřebením. Kolekce tím také nastiňuje problematiku slow fashion.

Teoretická a technická příprava projektu, sběr potřebných informací, dokumentace, osobitý přístup k tvůrčí fázi, vytvoření statementu k danému tématu.

Práce musí být doplněná o dokumentační fotografie z procesu tvorby, módními fotografiemi, popřípadě krátkým promo videem.

Rozsah práce: minimálně 40 normostran. Formát A4. Odevzdejte ve 2 stejnopisech v pevné vazbě (1 může být v kroužkové vazbě). Součástí předané písemné práce jsou i 2 vyhotovení na CD-ROM. Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK.

Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana.

Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách.

V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce: **minimálně 40 normostran**
Rozsah příloh: **minimálně 15 normostran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

LAPŠANSKÁ, Dana. Kapitoly z módného marketingu a stylingu. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2014, 94 s. ISBN 978-80-7454-470-5.

MARZEL, Shoshana-Rose a Guy STIEBEL. Dress and ideology: fashioning identity from antiquity to the present. First published. London: Bloomsbury, 2015, xii, 248 stran. ISBN 978-1-4725-2934-3.

SMOLÍKOVÁ, Marta. Management umění. 1. vyd. Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, 2008, 167 s. ISBN 978-80-86863-24-5.

BARNARD, Malcolm. Fashion as communication. 2nd ed. London: Rutledge, 2002, xiii, 209 s. ISBN 978-0-415-26018-3.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Kristýna Petříčková**
Ateliér Design oděvu
Datum zadání bakalářské práce: **3. října 2016**
Termín odevzdání bakalářské práce: **13. května 2017**

Ve Zlíně dne 28. prosince 2016

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

MgA. Kristýna Petříčková
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 27.4.2017

LIVIA BABILOVÁ
Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. Vysoká škola disertační práce nezveřejňuje, byla-li již zveřejněna jiným způsobem.

(2) Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(4) Vysoká škola může odložit zveřejnění bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce nebo jejich části, a to po dobu trvání překážky pro zveřejnění, nejdéle však na dobu 3 let. Informace o odložení zveřejnění musí být spolu s odůvodněním zveřejněna na stejném místě, kde jsou zveřejňovány bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, již se týká odklad zveřejnění podle věty první, jeden výtisk práce k uchování ministerstvu

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Unisexová móda je spoločným znakom, tak teoretickej, ako aj praktickej časti tejto bakalárskej práce. Unisex ako pojem, vývoj unisexovej módy a práce stylistov počas 80-tych a 90-tych rokov až po súčasnosť sú problematikou štúdia reflektovaného v teoretickej časti. Praktická časť pozoruje 90-tkovú estetiku vzhľadu mojích mladých rodičov. Tiež sa zaoberá turbulentným vzťahom medzi mojou maminou a ocinom, ktorý trval len pár rokov. Tento typ emócie umocnený o teoretické informácie sú základným kameňom inšpirácie mojej odevnej kolekcie nazvanej "PARENTHOOD".

Kľúčové slová: PARENTHOOD, unisex, móda, styling, kolekcia

ABSTRACT

Unisex fashion is a common attribute of both the theoretical and the practical part of this thesis. Unisex as a term, the evolution of unisex fashion and the work of stylist during the periods of 80's and 90's until now is the case of study in the theoretical part. The practical part reflects the 90's vibes into the images of my young parents. It also deals with the turbulent relationship between my mom and dad which was only lasting a few years. This kind of emotion amplified with theoretical informations are the cornerstone of the inspiration of my fashion collection named "PARENTHOOD."

Keywords: PARENTHOOD, unisex, fashion, styling, collection

Ďakujem mojej vedúcej MgA. Kristýne Petříčkovej za usmerňovanie najmä v prvých fázach tvorby bakalárskej práce. Tiež ďakujem pani Ing. Jane Máchalovej za cennú pomoc pri zostavovaní štruktúry práce a Mgr. Petrovi Šagátovi Ph.D. za poznatky mapujúce súčasné módné trendy pojednávajúce o tematike gendru.

Ďakujem svojej rodine a pedagógom za inšpiráciu a základy, na ktorých je hodné stavať.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej práce a elektronická verzia nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČASŤ.....	9
1 POJEM UNISEX.....	10
1.1 FEMINÍNNE PRVKY ODEVU.....	11
1.2 MASKULÍNNE PRVKY ODEVU.....	11
2 VÝSTREDNOSŤ V HISTÓRII PÁNSKEJ MÓDY.....	12
2.1 MACARONI, INCROYABLES, DANDYOVIA.....	12
3 ASPEKTY ŽIVOTA VPLÝVAJÚCE NA VÝVOJ MÓDY V RÁMCI UNISEXOVÝCH TENDENCIÍ.....	15
3.1 ŠPORTOVÉ AKTIVITY.....	15
3.2 POLITICKÁ SITUÁCIA.....	16
3.3 SEXUÁLNA ORIENTÁCIA.....	17
3.4 SUBKULTÚRY.....	20
3.5 FILM A HUDBA.....	24
3.6 GENDROVÉ ŠTÚDIE.....	24
4 UNISEXOVÉ TENDENCIE V MÓDNYCH MAGAZÍNOCH.....	28
4.1 VZNIK PRVÝCH MÓDNYCH MAGAZÍNOV.....	28
4.2 I-D A SÚČASNÉ MÉDIÁ.....	30
II PRAKTICKÁ ČASŤ.....	39
5 PARENTHOOD.....	40
5.1 KONCEPT KOLEKCIE.....	40
5.2 MOODBOARD KOLEKCIE.....	40
5.3 SILUETY.....	42
5.4 MATERIÁLY.....	42
5.5 FAREBNOSŤ.....	42
5.6 DETAILS.....	42
5.7 LOOKBOOK.....	45
III PROJEKTOVÁ ČASŤ.....	55
6 UKÁŽKA SKÍC KU KOLEKCII.....	56
7 KIDS OF THE PARENTHOOD – INSTAXSTORY.....	57
ZÁVER.....	61
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	62
ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	65
ZOZNAM OBRÁZKOV.....	66
ZOZNAM PRÍLOH.....	67

ÚVOD

Teoretická časť bakalárskej práce objasňuje pojem unisex a prvé výskyty tohoto pojmu v dejinách odevu. V úvode tiež zmieňuje feminínne a maskulínne prvky odevu, ktoré sú najdôležitejšími v polemike unisexovej módy. Bakalárska práca si nekladie za cieľ vytvoriť podrobný prehľad dejinami, avšak nevynecháva pamätné trendy, hnutia či osobnosti, ktoré mohli byť indikátormi k prelínaniu šatníka pohlaví. Vymenúva tiež aspekty života širokých vrstiev spoločnosti, ktoré ovplyvnili vývoj odevu smerom k unisexovému, a to - športové aktivity, politická situácia, sexuálna orientácia nositeľa, subkultúry, fenomény filmového a hudobného priemyslu, gendrové štúdie a postupné celospoločenské uvoľnenie kánonov či noriem.

Práca študuje tieto vplyvy na odievanie jednotlivca naprieč dejinami módy. Tiež sa zaujíma o výskyt prvkov, ktoré môžeme nazvať ako normotvorné pre hrubú kategorizáciu dámskeho či pánskeho šatníka.

Po preštudovaní dostupných knižných publikácií pojednávajúcich o dejinách módy, sa záujem prenesie na známe i avantgardné magazíny. Hľadisko záujmu sa zamieriava na street-stylové fotografie a prácu stylistov v osemdesiatych a deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia a na ich interpretáciu pánskych a dámskych prvkov. Teoretickú časť bakalárskej práce završujú aktuálne najzaujímavejšie módne editoriály a kampane stylistov pôsobiacich v súčasnosti.

Praktická časť bakalárskej práce pozoruje unisexové outfity nosené mojimi rodičmi, na ktoré nahliada najmä ako na zdroj inšpirácie k vytvoreniu odevnej kolekcie. Vzájomné požičiavanie si kúskov vedie v konečnom dôsledku k unisexovým stylingom. Estetika vzhľadu mojich mladých rodičov zachytená na fotografiách sa stáva inšpiráciou nie len k tvorbe, ale i k postprodukcii bakalárskej kolekcie.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 POJEM UNISEX

Ľudia sa definujú rôznymi spôsobmi, z čoho najzákladnejším je rozdelenie z hľadiska pohlavia. Na základe tejto biologickej danosti si konštruujú spoločenskú kategóriu zvanú gender (maskulinitu či femininitu) a odvíjajúc od toho si vytvárajú rozdielny, niekedy až vyslovene protikladný prístup k osobám mužského a ženského pohlavia. Tieto gendrové stereotypy sú zjednodušujúci popis toho, ako má vyzerat' "maskulínny muž" či "feminínna žena". O týchto stereotypoch ľudia obvykle uvažujú bipolárne, a teda tak, že normálny muž nenesie žiadne rysy ženskosti a naopak. Čoraz viac ľudí sa týmto stereotypom vymyká, z čoho najčastejšie vyplýva, že sa nekonformný jedinec označuje ako deviantný, abnormálny či zkažený a podľa toho sa s ním nakladá. Je potrebné si uvedomiť, že podobné rozlišovanie sa odohráva nie len na úrovni vzájomnej komunikácie medzi jednotlivcami, ale aj na štrukturálnej úrovni spoločnosti, v ktorej žijeme. V praxi to znamená, že pokiaľ ste žena, nikoho neprekvapí, keď vás na ulici uvidí oblečenú v nohaviciach alebo v šatách. Väčšina ľudí bude očakávať, že budete povahovo skôr pasívna, citovo založená a starostlivá, budete mať zmysel pre romantiku, pre pestovanie svojho zovňajšku a nebudete fyzicky príliš zdatná. Ak ste muž, tak od vás budú očakávať nosenie nohavíc. Pokiaľ by ste sa na verejnosti objavili v šatách, tak bude väčšina ľudí zaskočená, možno až pohoršená. Budú si vás predstavovať ako nezávislého, technicky zdatného a schopného ovládať svoj život i svoje city.¹

Miera spomínaných očakávaní sa môže odlišovať od miesta na ktorom človek žije a samozrejme od ľudí, ktorí ho obklopujú. Z mojich postrehov však obvykle platí, že človek zistí reálny stav spoločnosti a jej reakcie na diverzitu až keď vystúpy zo svojho familiárneho prostredia a konfrontuje sa s inými spoločenskými kruhmi.

Odev, ako jeden z primárnych črt vzhľadu človeka pôsobí na okolie skôr, než ten vôbec prehovorí a preto môže byť významným médiom v sprostredkovaní informácií respektíve prvých dojmov.

---

¹ RENZETTI, Claire M. Ženy, muži a společnost. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 20 - 21. ISBN 80-246-0525-2.

V šesťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia sa v móde prvý krát objavuje pojem unisex. Tento termín začal slúžiť na označenie štýlu odevov, účesov a obuvi, ktorá môže byť zameniteľne nosená mužom i ženou.²

Na základe študovania dejín odevu môžeme vyvodit' isté špecifikácie odevu, ktoré ho kategorizujú ako stereotypne prislúchajúci viac k dámskemu alebo pánskemu šatníku. Sú to črty, ktoré sa objavovali v niekoľkých obdobiach a trendoch a tak ich na základe tradície považujeme za typicky dámske či pánske. Môžeme samozrejme len hrubo kategorizovať s prihliadaním na majoritu pozorovaných javov. Je podľa môjho názoru nespochybniteľné, že každý jedinec viac či menej, uvedomele alebo podvedome vníma ženské a mužské princípy. Naša spoločnosť sa doposiaľ nedostala do takého stavu, kde by jednotlivcovi umožnila úplné odpútanie sa od zaužívaných zvykov.

1.1 Feminínne prvky odevu

Uvažujúc o odevných súčiastkách, boli vždy sukne a šaty znakom žien. Tiež jemné materiály, výstrihy dekoltu, líčenie, zložité úpravy vlasov, starostlivé a časovo náročné úpravy zovňajška, šperky. Odevy príznačné pre ženskú nositeľku zväčša podtrhávali jej krásu, krivky, krehkosť a nežnosť, napomáhali v plnení materských povinností.

1.2 Maskulínne prvky odevu

Vo väčšine prípadov vystupuje muž v dejinách ako silný ochranca a vodca, ktorý na naplnenie svojho posolstva potrebuje čo najpraktickejšie oblečenie (najmä pokiaľ nehovoríme o členoch panovníckeho dvora, nosiacich honosné oblečenie). Preto sú symbolom muža najmä nohavice. Čo sa týka materiálov používaných na pánske odevy, sú to skôr pevnejšie, oderuvzdorné látky. Hrdinský vzhľad dotvárajú široké plecia, brada či iný porast, prípadne ťažkopádne pôsobiace kovové doplnky.

---

² CUMMING, Valerie, C.W. CUNNINGTON a P.E. CUNNINGTON. The Dictionary of Fashion History. Oxford: Berg, 2010, s. 215. ISBN 978-1-84788-533-3.

2 VÝSTREDNOST V HISTÓRII PÁNSKEJ MÓDY

Naprieč dejinami módy môžeme pozorovať rýchlejšie sa meniacu dámsku módu v porovnaní s pánskou. V dámskych šatníkoch sa striedali extravagantné obmeny korzetov, sukni, šiat, pokrývok hlavy a obuvi. Práve kvôli tomuto stáročiami formujúcemu sa javu vnímame skôr ženské, než mužské pohlavie ako symbol krásy a neustálej upravenosti. Toto hrubé kategorizovanie má samozrejme svoje výnimky. Najvýraznejšie prejavy mužov, kedy chceli svojim odevom a celkovou upravenosťou zatieniť ženy sú pozorovateľné v období baroka, rokoka a revolúcie. Týchto mužov označovali aj ako macaroni, incroyables a dandyovia.

Pre baroko sú príznačné módné extrémny týkajúce sa najmä pánskych šatníkov. Najvýznamnejší “muži v krajkách” boli anglický kráľ Karol I. a Karol II. a tiež francúzsky panovníci Ľudovít XIII. a Ľudovít XIV., ktorí vo svojich krajinách zaviedli nosenie bohatých kaderaých parochní a obľubu prepracovaných krajek, ktoré zdobili pánske límce, manžety či rukavice. Súpis garderóby týchto páňov značil veľký záujem o módu a zavádzanie nových trendov na kráľovských dvoroch.³ Do dnes sa môžeme stretnúť s pomenovaním Ľudovítov opätok, čím sa označuje pevnejší opätok konkávneho tvaru, ktorý mal v obľube práve francúzsky kráľ Slnko. Svoj nízky vzrast kompenzoval nosením parochne vysokej tridsať centimetrov a desať centimetrovými červenými opätkami.⁴

2.1 Macaroni, incroyables, dandyovia

Sedemdesiate roky osemnásteho storočia vyvrcholili termínom macaroni, ktorý označoval mladých navrátilcov z ciest za skúsenosťami, ktorí nosili vysoké parochne napudrované ryžovou múkou, okázalé priliehavé obleky a výrazné farby.⁵ Slovo macaron sa stalo veľmi frekventované a začalo označovať všetko módné, výstredné, pochádzajúce zo zahraničia či dokonca nevlastenecké.⁶ Extravagancia mladíkov si vyslúžila mnoho satiry a karikatúr s komentármi k ich zženštelému vzhľadu.

---

³KYBALOVÁ, Ludmila. Dějiny odívání: Barok a rokoko. Praha: Lidové noviny, 2009, s. 62. ISBN 978-80-7106-144-1.

⁴LŽIČKA, Milan. Ve jménu módy. Praha: Mladá fronta, 2013, s. 66. ISBN 978-80-204-2928-5.

⁵BARTLOVÁ, Adéla a Milan LŽIČKA. MÓDA: OBRAZOVÉ DĚJINY OBLÉKÁNÍ A STYLU. Praha: Euromedia Group, k.s. - Knižní klub, 2013, s. 152. ISBN 978-80-242-4170-8.

⁶LŽIČKA, Milan. Ve jménu módy. Praha: Mladá fronta, 2013, s. 135. ISBN 978-80-204-2928-5.

Za naozajstnú revolučnú módu sa môže pokladať odev takzvaných incroyables, čo vo francúzštine znamená neveriteľní. A taký bol aj ich odev. Mladé dievčatá a chlapci z rôznych spoločenských vrstiev revolučného francúzska demonštrovali svoj odpor k vlád-
núcemu režimu prostredníctvom afektu, rebélie a neohrabaného správania. Muži si obliekali
zámerne zle padnúce fraky, ktoré si navyše nesprávne zapínali, nohavice mali buď o číslo
menšie alebo neforemne veľké. Odev hýriaci farbami dopĺňali preexponovanými doplnkami.
Okolo krku si uväzovali mušelinový nákrčník, niekoľko krát obtočený tak, že im zakrýval
aj polku tváre. Pokrývkou hlavy bol neúmerne veľký dvojrohý klobúk alebo cylinder,
pod ktorým nosili dlhšie strapaté vlasy splývajúce cez uši. Okrem výraznejšej starostlivosti
mužov o svoj vzhľad je toto obdobie zaujímavé i tým, že módnym výstrelok určitej skupiny
ľudí, čiže móda ulice ovplyvnila svet vyššej módy. Dnes by sme to pomenovali ako street
style⁷, ktorý inšpiroval high fashion^{8,9}

Ku koncu storočia, tak ako sa epicentrum inšpirácie pánskej módy presunulo z Francúzska
do Anglicka, tak macaronskú výstrednosť vystriedala uvoľnená anglická elegancia.

Módnym míľnikom regentského anglicka bol dandyizmus. Rozdielom, ktorý odlišoval ma-
carona od dandyho bol nahodilý štýl anglického gentlemana, tváriaceho sa, že jeho elegancia
je úplne bezpracná, ktorý však v skutočnosti stál rovnako úsilia a času ako príprava dokona-
lej francúzskej hýrivosti. Odev dandyho bol inšpirovaný športovým odevom anglického aris-
tokrata so štipkou revolučnej nálady doby. Vďaka pokroku v textilnom priemysle, ktorý
priniesol pružnejšie vlnené materiály vznikali dokonale padnúce mužské kabáty a dlhé no-
havice. Dokonalý zjav sa nezriedka dosahoval aj pomocou korzetu. Pokiaľ by sme dandi-
zmus mali zhnúť v číslach, dostali by sme sa k týždennej spotrebe až dvadsiatich košiel,
dvadsiatichštyroch vreckoviek, deviatich nohavíc, tridsiatich nákrčníkov, dvanástich viest,
dvanástich pančúch a nespočetných hodín príprav.¹⁰ Takéto množstvo spotrebovaných ode-
vov je prehnaný aj z pohľadu dnešného človeka, žijúceho v konzumnej spoločnosti, zvyk-
nutého na masovú produkciu textilného priemyslu.

---

⁷ móda ulice, preklad z angličtiny

⁸ vysoká móda, preklad z angličtiny

⁹ KYBALOVÁ, Ludmila. DĚJINY ODÍVÁNÍ: Od empiru k druhému rokoku. Praha: Lidové no-
viny, 2004, s. 47-48. ISBN 9-788071-061472.

¹⁰ KYBALOVÁ, Ludmila. DĚJINY ODÍVÁNÍ: Od empiru k druhému rokoku. Praha: Lidové no-
viny, 2004, s. 24. ISBN 9-788071-061472.

Prototypom tohoto štýlu bol George Bryan Brummel, ktorý radil anglickému kráľovi s módou i etiketou. Preslávil sa tiež doposiaľ nevídaným prístupom k hygiene. Okrem toho, že sa denne kúpala, tiež sa holil, umýval si zuby a nosil snehobiele košele. Francúzsky dandy Charles Baudelaire presadzoval názor, že dandyovstvo je filozofia a dandy musí žiť i spať pred zrkadlom, usilujúc tak o bezhraničnú dokonalosť svojho vzhľadu. Jeho štýl bol farebne umiernenější, vždy nosil elegantnú čiernu. Írsky spisovateľ Oscar Wilde bol známy estét, ktorý hľadal umenie a krásu vo svojom okolí, literatúre a najmä sám v sebe. Prehlasoval, že „Človek, by buď mal umeleckým dielom byť alebo umelecké dielo nosiť.”¹¹

Dandizmus ako filozofiu vytlačil príchod masovej odevnej výroby v päťdesiatych rokoch a tiež šesťdesiate roky, kedy sa rozšíril trend takzvaného casualwear¹², často v unisexovej podobe. Počas deväťdesiatych rokov sa do módy opäť navrátila snaha o individualitu a odlišnosť, ktoré sú v protiklade s trendami, a preto boli pozorovateľné už len v kruhoch subkultúr. Nosenie klobúkov, lakovaných poltopánok, hodínok na retiazke, vzorovaných tkanín a zvýšený záujem o pánske zákazkové krajčírstvo odkazovalo na návrat štýlu dandy.¹³

---

¹¹LŽIČKA, Milan. Ve jménu módy. Praha: Mladá fronta, 2013, s. 138. ISBN 978-80-204-2928-5.

¹² odev na bežné nosenie, preklad z angličtiny

¹³ SIMS, Josh. 100 IDEAS THAT CHANGED STREET STYLE. Londýn: Laurence King Publishing, 2014, s. 15. ISBN 978-1-78067-341-7.

3 ASPEKTY ŽIVOTA VPLÝVAJÚCE NA VÝVOJ MÓDY V RÁMCI UNISEXOVÝCH TENDENCIÍ

Životy ľudí sa neustále menili a modernizovali. Týmto zmenám sa musel prispôsobovať spôsob života a tiež každodenný odev. Najvýraznejšími hybnými silami, ktoré pretvárali prvky a skladbu typicky dámskeho a pánskeho odevu boli športové aktivity, politická situácia - najmä vplyv vojny, sexuálna orientácia jedincov, vznik subkultúr, hviezdy filmového a hudobného priemyslu vnímané ako mienkotvorné a neskôr tiež zvýšený záujem o gendrové štúdie. Vďaka tomuto procesu sa normy a kánony zaužívané v minulosti vytlačili a markantná časť spoločnosti smeruje k tomu, že odev nevníma v medziach feminínných alebo maskulínných prvkov, ale skôr z hľadiska naplnenia potrieb svojho životného štýlu. Bežne sa dnes môžeme stretnúť dokonca s ľuďmi, ktorí na odev nazerajú z pohľadu demonštrácie vlastnej osobnosti. Takýto prejav sebareflexie vytvára podmienky pre existenciu dizajnérov.

3.1 Športové aktivity

Vďaka zapájaniu strojov do výroby mali ľudia na začiatku 19. storočia viac času, ktorý mohli využiť na rôzne športové aktivity. Nebolo zložité uvoľniť pánsky odev tejto doby pre potreby väčšieho pohybu. Avšak zväzujúci dámsky odev pôsobil z dnešného pohľadu neprakticky ešte viac než jedno storočie. Ženy začínali jazdiť na koni či v aute a preto nosili plášte vychádzajúce z tých mužských.¹⁴ V druhej polovici 19. storočia začali počas jazdy v automobile nosiť pod tieto plášte alebo sukne nohavice a rovnako aj na cyklistiku. Nohavicový úbor používali ženy aj na kúpanie a v porovnaní s mužským sú viditeľné rozdiely viac-menej len v dekoratívnych detailoch. Objavili sa aj nohavicové sukne. Jazdecký odev dámy ďalej obsahoval aj stojačik s viažankou.¹⁵

Mohli sme sa stretnúť s prípadmi, kedy muži nosili priliehavé pančuchy a odevy pripomínajúce sukne či šaty, avšak čo sa týka ženského šatníka, toto sú prvé prípady nosenia nohavíc. Ženy zapájajúce sa do športových aktivít a následkom toho volajúce po uvoľnení upätých

---

¹⁴ BARTLOVÁ, Adéla a Milan LŽIČKA. MÓDA: OBRAZOVÉ DĚJINY OBLÉKÁNÍ A STYLU. Praha: Euromedia Group, k.s. - Knižní klub, 2013, s. 186. ISBN 978-80-242-4170-8.

¹⁵ BARTLOVÁ, Adéla a Milan LŽIČKA. MÓDA: OBRAZOVÉ DĚJINY OBLÉKÁNÍ A STYLU. Praha: Euromedia Group, k.s. - Knižní klub, 2013, s. 214. ISBN 978-80-242-4170-8.

rób, môžeme vnímať tiež ako zásadný aspekt emancipačného procesu. Spomenuté novinky sú v unisexovom merítku považovateľné za veľký krok.

V súvislosti s tým je nemožné nespomenúť tak zásadný prvok šatníka ako sú jeansy, ktoré od päťdesiatych rokov 20. storočia neodmysliteľne patria do základnej výbavy šatníka oboch pohlaví.¹⁶

V rovnakom období začala americká mládež dopĺňať jeansy značky Levi's o športovú obuv značky Keds či Converse. Vytvorené síce pre potreby športu či prechádziek po pláži, tenisky rozšírili svoju pôsobnosť aj mimo športové ihriská a stali sa univerzálnou obuvou voľnočasových aktivít. Aj vďaka zvučným kolaboráciám športových značiek a dizajnérov sú tenisky produktom s veľkým presahom od športu k móde.¹⁷

3.2 Politická situácia

Nie len k odevnej ale aj k celkovej umeleckej zmene došlo po parížskom vystúpení Ďagilevovho baletu v roku 1909. Orientálne kostými inšpirovali jedného z prvých módných tvorcov - Paula Poireta k tomu, aby vytvoril model ženských háremových nohavíc a celkovo omnoho uvoľnenejšieho dámskeho odevu. Fakt, že móda naškrobených a nákladných dámskych toaliet bola v nenávrate zaklincoval začiatok prvej svetovej vojny, ktorý spustil preberanie funkčných a reálnejších prvkov z pánskeho šatníka.¹⁸

Odhladnúc od módy, skutočne podstatnou záležitosťou je, že vojna zmenila uhoľ pohľadu na ženy a aj spôsob, akým vnímali ženy samé seba. Neboli viac len krehkými stvoreniami, ktoré svojim anjelským vzhľadom dopĺňali svojho manžela. Nastala doba, kedy museli zastúpiť mužov bojujúcich na fronte a preto zastávali povolania, ktoré boli doposiaľ vnímané ako typicky mužské. Ženy na postoch vlakových sprievodcov, vodičov autobusov, poľnohospodárskych pracovníkov či dokonca zvéračov potrebovali praktické, odolné oblečenie,

---

¹⁶ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 123. ISBN 978-1-85669-733-0.

¹⁷ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 124. ISBN 978-1-85669-733-0.

¹⁸ MÁCHALOVÁ, Jana. Módou posedlí. Břeclav: Moraviapress, 2002, s. 26-31. ISBN 80-86181-47-2.

pevnú obuv, častokrát uniformy.¹⁹ Totožný odev pre obe pohlavia, princíp unisexovej módy, sa stal nepopreiteľnou záležitosťou.

Z prvej svetovej vojny vyviazla žena s úplne inými proporciami, než boli ideálom krásy pred vojnou. Mala krátke vlasy, vychudnuté chlapčenské a opálené telo a fajčila cigarety.²⁰ S našliapnutou emancipáciou prichádza po prvý krát v histórii s trendom androgýnného vzhľadu, ktorý sa následne stal trendy ešte niekoľko krát. V dvadsiatych rokoch nazývali tieto mladé slečny s chlapčenským účesom garsónkami, šesťdesiate roky boli érou modelky Twiggy, v sedemdesiatych rokoch vyrcholila druhá vlna feminizmu a zotreli sa gendrové rozdiely medzi pánskou a dámskou módou. V tomto období hviezdila glam-rocková hviezda David Bowie ako showgirl. Osemdesiate a deväťdesiate roky charakterizoval streetwear a workwear, dokonalé zázemie pre unisexový štýl, a trend vychudnutých modeliek nazývaný heroin chick.²¹

Coco Chanel predvídala povojnové trendy a veľmi pohotovo na ne reagovala. Experimentovala s pánskym štýlom, ktorý pretvárala do pohodlného ženského odevu, ktorý rešpektoval proporcie modernej ženy. Siluetu, ktorá sedela mnohým ženám dosiahla aj vďaka pleteniam. Nebála sa ani svetrov, sák či košiel s manžetovými gombíkmi.²²

Nohavice nosené ženou boli ešte aj po druhej svetovej vojne stále považované za neprirodzené a neatraktívne a preto sa väčšina žien aj po skončení vojnových časov vracala k šatám a sukniam.²³

3.3 Sexuálna orientácia

S osobou avantgardného Oscara Wilda sme sa mohli stretnúť už v prvých kapitolách pojednávajúcich o dandizme. Napriek tomu, že nebol vizuálnym umelcom, priťahoval na seba

---

¹⁹ BARTLOVÁ, Adéla a Milan LŽIČKA. MÓDA: OBRAZOVÉ DĚJINY OBLÉKÁNÍ A STYLU. Praha: Euromedia Group, k.s. - Knižní klub, 2013, s. 238. ISBN 978-80-242-4170-8.

²⁰ MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda. Praha: BRÁNA, 2012, s. 38. ISBN 978-80-7243-608-8.

²¹ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s.76. ISBN 978-1-85669-733-0.

²² BARTLOVÁ, Adéla a Milan LŽIČKA. MÓDA: OBRAZOVÉ DĚJINY OBLÉKÁNÍ A STYLU. Praha: Euromedia Group, k.s. - Knižní klub, 2013, s.249. ISBN 978-80-242-4170-8.

²³ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s.42. ISBN 978-1-85669-733-0.

pozornosť svojim extravagantným štýlom a komplikovanou spleťou súdnych sporov prebiehajúcich kvôli jeho homosexualite. Bol členom anglického hnutia Aesthetes²⁴, vďaka ktorým sa homosexualita začala spájať s moderným umením. Svoju vášeň k estetike a vlastný pohľad na krásu vyjadril v novele Portrét Doriana Graya, kde opisuje Dorianov starostlivo upravený vzhľad a vyznáva sa z názoru, že krása nevyniká nikde viac, než na mladom mužovi. Súdobí žurnalisti označili knihu za málo mužnú, dokonca zženštilú.²⁵

Bisexuálna filmová hviezda Marlene Dietrich bola označovaná aj ako najlepšie oblečený muž Hollywoodu. V tridsiatych a štyridsiatych rokoch ešte stále vzbudzovala pobúrenie tým, že počas dňa nosila nohavicový kostým. Stal sa dokonca prípad, kedy sa náčelníkovi parížskej polície zdal jej vzhľad taký šokujúci, že jej nariadil opustiť mesto.²⁶

Nohavicový kostým doplnený o sako so širokými výraznými pleciami, ktoré boli doposiaľ vídané len na mužoch, navrhla Elsa Schiaparelli v tridsiatych rokoch. Hollywood si plecia s vypchávkami rýchlo obľúbil. Opätovný návrat tohoto trendu v osemdesiatych rokoch znamenal symbol karieristiek, ktorým chceli ambiciózne ženy zapôsobiť vo svete mužov. Thierry Mugler vytvoril jedny z najextrémnejších dizajnov, ktoré mali konkurovať mužskému torzu.²⁷ Široké ramená sú zásadným prvkom, ktorý vládne aj aktuálnym fashion weekom. Ostro sledované značky ako Balenciaga (obr. 1.) alebo Vetements (obr. 2.) pracujú s familiárnymi prostriedkami v novom kontexte.

---

²⁴ Estéti, preklad z angličtiny

²⁵ REED, Christopher. Art and homosexuality: A history of ideas. New York: Oxford University Press, 2011, s.93 - 97. ISBN 978-0-19-539907-3.

²⁶ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 42. ISBN 978-1-85669-733-0.

²⁷ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s.83. ISBN 978-1-85669-733-0.

Obr. 1 Balenciaga – jar 2017, Ready-to-wear

Obr. 2 Vetements – jar 2016, Ready-to-wear

V parížskych a berlínskych baroch, reštauráciách a nočných kluboch, sa združovali komunity subkultúr, avantgardných umelcov a cudzincov, skrývajúcich svoje vášne pred dohľadom rodiny. Mladí ľudia v dezilúzii z vojny a finančných ťažkostí, ktoré vojna priniesla sa nahrnuli do miest, kde sa stretávajú s neformálnym správaním, sexom a androgýnnou módou. Umelci, ktorých ilustrácie dnes považujeme za zásadné zachytenie módneho vývoja, ilustrovali páry rovnakého pohlavia či transvestity vo víre nočného života a sexuálnych experimentov. Pohľady, ktoré nemali veľa spoločného so zaužívanými normami zachytával

Henri de Toulouse-Lautrec, Pablo Picasso i Jean Cocteau. Sexuálny outsiders v európskych veľkomestách počas prvých dekád 20. storočia ovplyvnili vývoj moderného umenia spôsobom, ktorý nebol okamžite viditeľný, avšak mal väčší a hlbší dopad na spoločnosť.²⁸

3.4 Subkultúry

Pohonnou silou a významnou inšpiráciou neustálych módnych zmien sú subkultúry. Vytvárajú cyklus interakcií, ktoré sa premietajú nie len do streetstylu, ale aj do modelov predvádzaných na prehliadkových mólach. Už v odievaní spomínaných incroyables osemnásteho storočia sú citelné revolučné nálady a odev použitý ako znak odporu, avšak najmä dvadsiate storočie je bohaté na formovanie rôznorodých prúdov, reagujúcich na oficiálnu kultúru spoločnosti. Inšpiráciu však môžeme bezpochyby vnímať ako obojstrannú. Nejedna revolučná myšlienka vznikajúca na kultúrnej periférii sa stala inšpiráciou pre vysokú módu. Snáď najdôležitejším z toho, čím subkultúry obohatili módu je diverzita názorov, štýlov a ich nekonvenčných kombinácií.

Ako vďačný kúsok na demonštrovanie rebélie a individuality začalo slúžiť jednoduché bavlnené tričko. Najskôr nosené ako časť spodného prádla mužov, najmä vojakov, v sedemdesiatych rokoch unisexová uniforma. Tričká rôznych farieb, s potlačou a hlavne s nápismi, odkazovali na príslušníkov hnutí, aktivistov, hudobných fanúšikov alebo prívržencov politických strán. Rovnaký strih pre mužov i ženy.²⁹

Tričko s nápisom "Make love not war"³⁰ bude navždy spojené s americkým hnutím hippies, ktoré sa koncom šesťdesiatych rokov rozšírilo aj do Európy. Nový štýl založený na ekológii, multietnicite, odpore konzumu, syntetických materiálov a vojny vo Vietname vytváral zo svojich nasledovníkov mierumilovných experimentátorov s psychedelickými drogami. Nezávisle od pohlavia nosili dlhé vlasy zopnuté čelenkami a zdobené kvetinami či korálkami. Fascinovaní východnými kultúrami a ich hodnotami si obliekali farebné a voľné košeľe, zvonové rifle a vyšívané kabáty z ovčej kože. Napriek tomu, že inšpirácia ani samotní

---

²⁸ REED, Christopher. Art and homosexuality: A history of ideas. New York: Oxford University Press, 2011, s. 110 - 111. ISBN 978-0-19-539907-3.

²⁹ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 118. ISBN 978-1-85669-733-0.

³⁰ Milujte sa nebojujte, preklad z angličtiny

nasledovatelia hnutia vôbec nepôsobili luxusným dojmom, "hippie look" sa vďaka návrhárom ako Yves Saint Laurent či Gucci udomácnil aj v šatníkoch bohatších zákazníkov, a to nie len v období vrcholného rozkvetu hippies, ale opakovane prakticky až do dnes.³¹

Priaznivci funkovej hudby sa po vzore afroamerických muzikantov začali obliekať do krikľavého erotického oblečenia. Semišové, kožené alebo plastové nohavice boli v sede úplne prilahlé a smerom na dol sa rozširovali do obrovských zvonov.³² Vzorované rozopnuté košele s vysokým stojačikom a predĺženými špicami goliera si na páse prevezovali, čím dosiahli ešte väčšie upnutie, hlboký výstrih a odhalené brucho. Bohaté afro, zlaté šperky a topánky na platforme dopĺňali provokatívny štýl, ktorý nevedel nosiť nikto tak presvedčivo ako černošskí funkovi umelci. Inšpirácia funkcom sa odrazila v glam-rockovom štýle umelcov ako David Bowie a Gary Glitter.³³

Výrazný make-up, glitre a vysoké opätky pre mužov nepochybne narušili zaužívané konvencie a stereotypný pohľad na maskulinitu. V sedemdesiatych rokoch dal glam-rock mužom šancu obliecť sa ako žena, čo znamenalo éru prvých cross-dressers³⁴, avšak to nemuselo nevyhnutne znamenať prejav homosexuálnej orientácie. Neobyčajným pódiovým stylingom dodali materiály ako satén či lurex teatrálny lesk. David Bowie si ako Ziggy Stardust odfarboval vlasy a bol medzinárodne oslavovaný za extrémny make-up, vďaka ktorému si našiel nejedného obdivovateľa.³⁵

Britská mládež druhej polovice sedemdesiatych rokov v dôsledku stúpajúcej nezamestnanosti a celkovému kultúrnemu úpadku volala po revolúcii. Tak vznikla v londýnskych uliciach pouličná subkultúra punk, ktorá sa veľmi rýchlo dostala z periférií na pozíciu mainstreamového štýlu a módy. Veľkú zásluhu a vedúce postavenie v prúde mladých rebelov mal Malcom McLaren a Vivienne Westwood.³⁶ Obchodník, ktorý šikovne reagoval na potreby

---

³¹ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 151. ISBN 978-1-85669-733-0.

³² MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda. Praha: BRÁNA, 2012, s.167. ISBN 978-80-7243-608-8.

³³ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s.155. ISBN 978-1-85669-733-0.

³⁴ osoba obliekajúca si odev, ktorý v danej spoločnosti patrí opačnému pohlaviu, preklad z angličtiny

³⁵ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s.156. ISBN 978-1-85669-733-0.

³⁶ MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda. Praha: BRÁNA, 2012, s. 169 - 170. ISBN 978-80-7243-608-8.

trhu a aktuálne možnosti propagácie spolu so začínajúcou dizajnérkou zhmotnili protest do módy, ktorú predávali vo svojom obchode pomenovanom "Sex". Provokatívne kúsky z latexu či kože pomaľované vulgárnymi nápismi vyzývali k prehodnoteniu stereotypov genderu a krásy. Mládež sa snažila za každú cenu šokovať nosením roztrhaných a vybíjaných kožákov, doplnených o zicherky a reťaze. Rovnako dotrhané tričká boli priestorom pre vyjadrenie radikálnych postojov a spochybnenie zaužívaných spoločenských noriem. Neodlišovalo sa ženské od mužského a to ani v účesoch. Dôležitý bol drsný vzhľad a ten dosiahli odfarbením a vyformovaním vlasov do vysokých ostníc a číra.³⁷ Rovnaký image nakrátko vystrihaných vlasov mali aj skinheads. Ženský účes sa líšil len ponechaním ofiny na inak strojčekom skrátenej vlasoch.³⁸

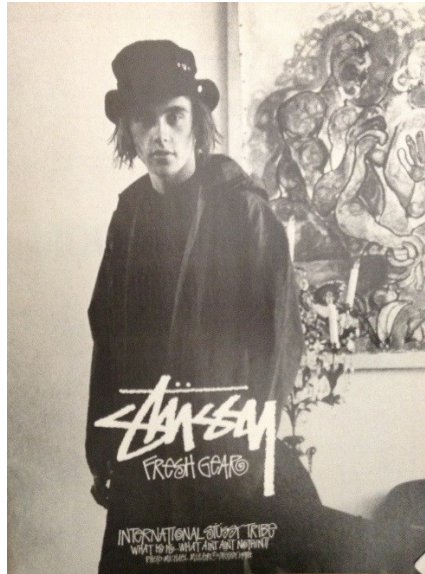
Každodenné potreby moderného mestského človeka odráža streetwear, ktorý môžeme označiť aj ako novú mestskú uniformu. Počiatky streetwearu siahajú do osemdesiatych rokov, kedy podnikaví mladí ľudia reagovali na odmietanie predražených dizajnerských kúskov z Paríža a začali vyrábať oblečenie pre svoje komunity skaterov, surferov a hip hopperov. Uvoľnené nadrozmerné strihy vychádzajúce z pánskych foriem vytvorili základné unisexové strihy tričiek, mikín, teplákov či šiltoviek, ktoré ponúkajú etablované značky, ako napríklad Stussy, už celé dekády.³⁹

---

³⁷ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 166. ISBN 978-1-85669-733-0.

³⁸ SIMS, Josh. 100 IDEAS THAT CHANGED STREET STYLE. Londýn: Laurence King Publishing, 2014, s. 74. ISBN 978-1-78067-341-7.

³⁹ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 182. ISBN 978-1-85669-733-0.

Obr. 3 Reklama značky Stussy v magazíne i-D z roku 1990

Nosenie voľných teplákov, tenisiek, šiltoviek a mohutných náhrdelníkov vyvrcholilo v hip hopový štýl nosený tak dievčatami ako aj chlapcami. Neskôr, s príchodom ženských interpretiek a tanečníčok ako napríklad skupiny Salt-N-Pepa alebo Missy Elliott si ženy v hip hope našli viac sexy kúsok. Napríklad legíny, hot pants⁴⁰ alebo nadrozmerné náušnice.⁴¹

Menovaním len tých najvýraznejších prúdov, ktoré ovplyvnili trendy druhej polovice 20. storočia sa nám rysuje vizuálna spleť štýlov a rôznorodých extrémov s kratším či dlhším trvaním, ktoré otriasli stabilitou zaužívaných gendrových modelov a spoločenských konvencií. Mnohé dali ženám slobodu nosenia praktického či nadrozmerného odevu príznačného pre mužský šatník a rovnako mužom voľnosť v experimentoch s dekoratívnym odevom a make-upom.

---

⁴⁰ krátke nohavice siahajúce tesne pod zadok, niekedy aj kratšie, preklad z angličtiny

⁴¹ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 174. ISBN 978-1-85669-733-0.

3.5 Film a hudba

Až po tridsiate roky 20. storočia mali parížsky kuturiéry posledné slovo v určovaní trendov. Zmena nastala nástupom éry filmových hviezd, kedy kostýmoví výtvarníci Hollywoodu vytvárali nové vzhlady filmových hviezd a prostriedníctvom strieborného plátna inšpirovali milióny divákov.⁴²

Filmové hviezdy boli v hľadáčiku fanúšikov aj mimo filmového plátna a preto udávali trendy aj odevom, ktorý nosili počas bežného dňa. Tento zvýšený záujem o filmové hviezdy podnietil nejednu spoluprácu veľkého dizajnerskeho domu a herca či herečky. Príkladom toho je napríklad dlhodobá spolupráca Audrey Hepburn a dizajnéra Huberta de Givenchy. Herečka si obľúbila čierne nohavice s vysokým pásom, značky Givenchy, ktoré sa stali ikonickým kúskom jej osobného štýlu.⁴³

Kostymér Gilbert Adrian vyvoril pre Gretu Garbo šatník, ktorý rešpektoval jej plochú chlapčenskú postavu a záľubu v nosení pánskeho oblečenia. Ženy začali pod vplyvom tejto inšpirácie nosiť nohavice, nepremokavé plášte a módny hit - hodvábne pánske pyžamo.⁴⁴

To, že javiskové stvárnenie znesie veľa, dokázal už David Bowie počas glam-rocku v sedemdesiatych rokoch. Rovnako Mick Jagger či Sex Pistols, ktorí boli najlepším marketingovým ťahom rozbiehajúcej sa dizajnerky Vivienne Westwood. Štýl hudobných hviezd a najmä ich umelecký image vždy bol i bude spätý s módou, ktorá ovplyvňuje masu a veľkými krokmi presahuje hranice pohlavia či normálu.

3.6 Gendrové štúdie

V dobe od štyridsiatych do šesťdesiatych rokov 20. storočia predstavoval štrukturálny funkcionalizmus vládnuce paradigmu sociológie, ktorá vo svojej analýze genderu vychádza zo skutočnosti, že sa muži a ženy telesne líšia. Zvlášť významné sú pri tom dve skutočnosti biologického charakteru, a to, že muži sú väčší a silnejší a ženy rodia a koja deti. Tieto

---

⁴² WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 85. ISBN 978-1-85669-733-0.

⁴³ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 10. ISBN 978-1-85669-733-0.

⁴⁴ LAPŠANSKÁ, Dana. Kapitoly s módnym marketingu a stylingu. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2015, s. 82. ISBN 978-80-7454-470-5.

odlišnosti vedú podľa funkcionalistov k vzniku gendrových rolí a istým charakteristikám správania, ktoré sú očakávané od ich nositeľov.⁴⁵

V šesťdesiatych rokoch, ktoré boli poznamenané spoločenskými protestmi a politickým aktivizmom už táto paradigma neuspokojovala spoločnosť a nerefletovala jej stav. So začínajúci vznikom hnutí za emancipáciu žien sa podarilo zvýšiť povedomie verejnosti o existujúcej diskriminácii na základe pohlaví. Formuje sa preto feministická paradigma, ktorá vychádza z predpokladu, že gender je v podstate skôr spoločensky utváraný než vrodený a okrem biologickej predispozície zohráva rolu pri osvojovaní genderu aj učenie začínajúce ihneď po narodení človeka. Pre druhú vlnu feminizmu sú príznačné lesbické ženy, ktoré pocítovali gendrovú diskrimináciu a začali ju riešiť príklonom k ženským hnutiam. Do feministických smerov rozvíjajúcich sa na začiatku milénia, označovaných aj ako tretia vlna feminizmu, by sme mohli zaradiť multirasový feminizmus, mužský feminizmus alebo queer teóriu.⁴⁶ Osemdesiaty ôsmy diel programu Queer, ktorý vysiela Česká televízia sa venuje feministickým združeniam pôsobiacim v Českej republike a dosvedčuje bohatú diverzitu aktuálnych feministických postojov.⁴⁷

“Yes, there are millions of other issue in this world, but for me, there are no bigger, more important issues than gender equality”⁴⁸, hovorí Lina Esco, režisérka a aktivistka, ktorá spustila jedno z najväčších online hnutí dvadsiateho prvého storočia - “Free The Nipple”.⁴⁹ V roku 2010 začala pracovať na svojom filme s rovnomenným názvom so zámerom zmeniť spôsob, akým svet hľadá na ženy. S počiatočnými produkčnými ťažkosťami sa napokon v roku 2015 podarilo film dotočiť, avšak posolstvo, ktoré sa šírilo virálne sociálnymi sieťami pod hashtagom #freethenipple predčilo film aj očakávania. Lina, ktorá rozviruje štvrtú vlnu feminizmu tvrdí, že nezávisle od nežiadúceho efektu priživovania sa médií a veľkých korporácií na trende ženskej emancipácie, je v konečnom dôsledku najdôležitejšie udržať tému

---

⁴⁵ RENZETTI, Claire M. Ženy, muži a společnost. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 23. ISBN 80-246-0525-2.

⁴⁶ RENZETTI, Claire M. Ženy, muži a společnost. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 30 - 49. ISBN 80-246-0525-2.

⁴⁷ MALINOVÁ, M. Není jeden feminismus. In: Česká televize [online]. 20. 4. 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/217562210900007-neni-jeden-feminismus/>

⁴⁸ “Áno, je milión iných problémov na tomto svete, ale pre mňa neexistuje väčší a dôležitejší než gendrová rovnosť.”, preklad z angličtiny

⁴⁹ sloboda bradavkám, preklad z angličtiny

živú. Všetky jej aktivity vedú k jednej dôležitej veci, a to k schváleniu dodatku zákona, ktorý by ustanovil rovnosť mužov a žien v Amerike.⁵⁰

Magazín i-D v spolupráci s modelkou a herečkou Adwoa Aboah vytvoril sériu krátkych filmov, v ktorých zachytáva jej projekt "Gurls Talk"⁵¹ s cieľom motivovať ženy, aby sa otvorili témam ako sú psychická vyrovnanosť, spokojnosť so svojím telom a sexualita. V jednom z dielov sa Adwoa stretáva so ženami podporujúcimi hnutie #freethenipple a bojujúcimi za zmenu.⁵²

Čoraz častejšie sa stretávame s pojmom queer, rezonujúcim rôznymi formami vizuálneho umenia, ktorý odkazuje na kultúru, respektíve životný štýl ľudí s varietou sexuálneho záujmu vymykajúceho sa bežnému. To čo sme skôr kategorizovali ako homosexuálne, bisexuálne, transexuálne a podobne, môžeme dnes označiť ako queer, čím sa vyhneme terminologickej strnulosti a reflektujeme premenlivé pole rôznych možností dneška. V roku 1990 sa sformovala organizácia Queer Nation, ktorá mala spájať rôzne zoskupenia gejev, lesbičiek, bisexuálov, transgendrových ľudí a mnohých ďalších spoločenských "outsiderov" za cieľom účinnejšieho boja za oslobodenie od uniformity, predpísaných spôsobov života a milovania či spoločenských štruktúr, ktoré rozdeľujú ľudí na základe ich tíel, rodov, rás, spôsobu života, sociálnej vrstvy na dobrých/zlých a normálnych/abnormálnych.⁵³

V sedemdesiatych rokoch 21. storočia sa stal už spomínaný glam-rockový umelec David Bowie rebelantským a silným avatarom queer sexuality. Vďaka jeho postojom došlo k liberalizácii a zmene vnímania queer identity k niečomu, za čo sa človek nemusí hanbiť, kvôli

---

⁵⁰ WEINSTOCK, Tish. free the nipple: it's about gender equality, nothing more, nothing less. In: i-D (culture) [online]. 20. 9. 2016 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: https://i-d.vice.com/en_gb/article/free-the-nipple-its-about-gender-equality-nothing-more-nothing-less

⁵¹ dievčenské rozhovory, preklad z angličtiny

⁵² Exploring LA Strippers, Girl Bikers And Teen Activists Fighting For Sexual Equality With Adwoa Aboah [online]. 15. 9. 2016 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jvSVqwdkFzE>

⁵³ DEMČIŠÁK, Ján. Kategória queer a jej analytický potenciál [online]. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2015 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://ff.ucm.sk/docs/veda_a_vyskum/projekty/projektove_publicacie/Demcisak_Kategoria_queer.pdf

čomu nemusí trpieť, práve naopak, za čím si môže stáť. Posolstvo, ktoré zanechal pripomína, že sexuálna identita každého z nás závisí od nášho rozhodnutia.⁵⁴

---

⁵⁴ La JohnJoseph. how bowie made queer cool. In: i-D (think pieces) [online]. 13. 1. 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: https://i-d.vice.com/en_gb/article/how-bowie-made-queer-cool

4 UNISEXOVÉ TENDENCIE V MÓDNYCH MAGAZÍNOCH

Koniec 20. storočia dosiahli módne magazíny a ich redaktori pozíciu, o ktorej sa dalo povedať, že mali vo svojich rukách budúcnosť trendov. Pár dobre zvolených slov mohlo odštartovať, ale aj pochovať kariéru dizajnéra. Túto pozíciu v módnom priemysle si udržali do dnes.

Stylisti, fotografi, módni redaktori a ostatní členovia tímu spoločne pripravujú a tvoria módne editoriály, ktoré sú tou najsilnejšou koncentráciou módnych trendov. Čo je dôležité, je to zároveň možnosťou pre stylistov prezentovať svoj vlastný pohľad a vlastnú interpretáciu s jedinečným odkazom.⁵⁵

Znamená to, že progresívne magazíny a ich stylisti môžu zvoleným stylingom, náladou fotenia a kastingom zasadiť modely do nového kontextu, demonštrovať myšlienky a vytvárať nové vzory krásy. Dokonca aj v práci stylistu, tak ako v práci dizajnéra, môžeme vidieť istý rukopis a videnie estetiky jemu/jej vlastné. Považujem za veľmi plodné a prínosné, pokiaľ stylistu chápe editoriály ako istú formu média, ktorým dokáže sprostredkovať viac než reklamu značkám.

4.1 Vznik prvých módnych magazínov

Najvplyvnejší z nich, Vogue, funguje už od roku 1892, kedy bol ako týždenník zaoberajúci sa americkou spoločnosťou založený v New Yorku. Po odkúpení ambicióznym vydavateľom Condé Nastom sa stránky, v tom čase už dvojtýždenníka, začali zaplňovať farbami, reklamami a článkami reflektujúcimi smotánku a módu. V čase prvej svetovej vojny ponúkal Vogue ženám únik z reality do sveta nablýskaných celebrit a počas druhej svetovej vojny nemohol už žiaden iný magazín konkurovať jeho predajnosti. Americká edícia sa už na začiatku 20. storočia rozšírila o britské a francúzske vydanie. Dnes je Vogue dostupný v devätnástich krajinách sveta.⁵⁶

---

⁵⁵ LAPŠANSKÁ, Dana. Kapitoly s módneho marketingu a stylingu. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2015, s. 85. ISBN 978-80-7454-470-5.

⁵⁶ WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011, s. 34. ISBN 978-1-85669-733-0.

Druhý typ magazínov vznikajúcich koncom 20. storočia nie len dokumentoval, ale aj tvaroval streetstyle, čiže módu ulice. Tento nový žáner, ktorého priekopníkom bol britský magazín The Face prinášal niečo, čo doposiaľ neponúkalo žiadne iné médium. The Face, ktorý založil v Spojenom Kráľovstve v roku 1980 Nick Logan, inšpiroval k založeniu nespočetného množstva podobne zameraných magazínov. Tak vzniklo britské i-D a Dazed & Confused, Numéro a Les Inrockuptibles vo Francúzsku či Fruits a Free & Easy v Japonsku. Tieto priekopnícke médiá identifikovali nové štýly a subkultúry ulice, dokonca tvorili nové. Jedným z takýchto príkladov je fenomén Buffalo, vplyvný štýl s krátkymi pôsobením, ktorého vznik inicioval v osemdesiatych rokoch 20. storočia stylista magazínu i-D - Ray Petri a fotograf Jamie Morgan.⁵⁷

Zaujímavosťou je, že táto eklektická subkultúra, ktorá kombinovala imidž rôznych kultúr a etníc s rebelantstvom britskej mládeže počas hospodárskej krízy, inšpirovala náladu kampane značky Dr. Martens, vytvorenej pre ich kolekciu jeseň/zima 2015. Ako opisuje pôvodná členka subkultúry, Nene Cherry, Buffalo bol prístup k životu, ktorý znamenal rebelantské sebavyjadrenie. Chlapci zmiešaných rás v sukniach doplnených párom topánok značky Dr. Martens, funkčné športové kúsky v kombinácii s luxusnou módou, dievčatá v chlapčenských odevoch a deti v mužských odevoch odstraňovali konvencie a vytvárali ikonické vzhlady. To všetko bol štýl, ktorý navždy zmenil módnym priemysel.⁵⁸

---

⁵⁷ SIMS, Josh. 100 IDEAS THAT CHANGED STREET STYLE. Londýn: Laurence King Publishing, 2014, s. 134. ISBN 978-1-78067-341-7.

⁵⁸ GUSH, Charlotte. dr. martens hang in a buffalo stance for autumn/winter 15. In: i-D (culture) [online]. 2. 9. 2015 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: https://i-d.vice.com/en_gb/article/dr-martens-hang-in-a-buffalo-stance-for-autumnwinter-15

Obr. 4 Kampaň Dr. Martens – jeseň/zima 2015

4.2 i-D a súčasné médiá

“It was iconic, a wink and a smile before people knew why we were doing a wink and smile; a graphic face rather than a human face. It was a response to the formality of magazines at the time, reflecting the anti-culture vibe of punk and the beginning of the New Romantics in the eighties. This was a two-colour cover made from a printed silk screen, stapled together. WH Smith refused to rack it because they said that the staples were a health hazard. We distributed the copies a print run of 2000, out of the back of our car, and through various kiosks and music outlets. We put it together in my house, by hand. Nothing was type-set,

it was all glued down from the type writer. No one had seen anything like it before.”(Terry Jones, i-D Founder)^{59 60}

Obr. 5 Obálka prvého čísla časopisu i-D

Terry Jones bol vo svete módy legenda už pred tým, ako začal vydávať progresívny magazín i-D. Bol známy ako kreatívny riaditeľ britského Vogue, kde pôsobil od roku 1972 do roku 1978. Založenie nového média bola Terryho reakcia na nablýskané stránky časopisov a ustálený módný systém z ktorého sám prichádzal. V tom čase zažíval Londýn erupciu kreatívneho potenciálu, ktorý tu chýbal od šesťdesiatych rokov. Nové prúdy subkultúr boli plné hrubých, divokých a testosterónom naplnených identít. i-D zachytával všetku tú energiu unikátnych momentov. Fakt, že magazín vznikol v podstate ilegálne, dodávalo celému konceptu príťažlivú mystifikáciu. Šéfredaktor, ktorý je hybnou silou vývoja magazínu už viac než tridsať rokov, vždy zdôrazňoval, že každá jedna kópia je výsledkom spolupráce veľkého kreatívneho tímu, čo vypovedá o tom, že priamo či nepriamo odštartoval kariéru mnohých redaktorov, fotografov, stylistov a modeliek. Ľudí, ktorí formovali i-D a ono formovalo ich

⁵⁹ “Žmurknutie a úsmev sa stal ikonickým ešte pred tým, ako ľudia vedeli prečo sme to robili; grafická tvár skôr než ľudská. Bola to odpoveď na formalitu magazínov v tom čase, reflektujúca anti-kultúrne prúdy punk a počiatky New Romantics (subkultúra nastupujúca po glam-rocku, pre ktorú bol príznačný výrazný make-up a unisexové oblečenie, poznámka autora) v osemdesiatych rokoch. Taká bola dvojfarebná sieťotlačová obálka zopnutá zošivačkou. WH Smith (sieť predajní s periodikami a knihami, poznámka autora) odmietol predávať náš magazín, pretože tvrdili, že spinky sú nebezpečné. Mojím autom sme rozniesli 2000 výtlačkov do rôznych novinových stánkov a hudobných predajní. Celé sme to dali dokopy v mojom dome, ručne. Články napísané na písacom stroji sme lepili lepidlom. Nikto nič také pred tým nevidel.“ (Terry Jones, zakladateľ i-D)

⁶⁰ ENNINFUL, Edward, JONES, Terry, ed. I-D covers 1980 - 2010, s. 287. Kolín: TASCHEN, 2010. ISBN 978-3-8365-2157-4.

dnes vnímame ako tých najlepších z kreatívnej brandže. Streetstylové fotografie dokumentovali skôr odevy vytvorené kreativitou ich nositeľov než drahé kúsky z obchodov a len ťažko by sme na nich hľadali celebrity, tak ako je tomu dnes. V osemdesiatych rokoch bol individuálny štýl dôležitejší než branding a marketing. Ohliadnuc sa k rokom tvorby prvých výtlačkov je zrejmé, že ľudia ešte nevlastnili počítače a preto boli prvé články písané na písacích strojoch, tlačené na offsetových tlačiarňach a papiere šírkového formátu boli v kraji ručne spojené kovovými spinkami.⁶¹

Ako si Terry Jones spomína na tvorbu prvých stránok magazínu, išlo mu hlavne o to, aby zachytil moment a preto používal ručné techniky a filozofiu instantného dizajnu, oslobodeného od konvencií a dávajúci priestor náhode. Okrem spomínaných písacích strojov zasahovali do textov aj ručne písaným písmom, používali fotokópie, šablóny, gumové razítka a pomocou trhaní a strihaní tvorili koláže, ktoré boli surovým a čistým, kontrolovaným chaosom.⁶²

Nájsť výtlačok prvých pár čísel magazínu i-D teda nebola v osemdesiatych rokoch jednoduchá záležitosť. Momentálna hodnota týchto archívnych čísel narástla ešte viac. Je možné dostať ich k zhliadnutiu len vo vybraných inštitúciách a knižniciach. Všetky doterajšie čísla sprístupňuje British Library, vďaka čomu sa môj rešerš i odevná kolekcia môže opierať o tie najautentickejšie zdroje.

Po tom, ako spoznáte históriu tohoto kultového magazínu a dostanú sa vám do rúk jeho historikami opradené prvé vydania zopnuté kovovými spinkami, všetko do seba zapadne a dáva zrazu hlbší zmysel. Jednak si uvedomíte, že to bolo naozaj reálne a tiež si pripustíte, že veľké veci môžu vzniknúť bez financií a aj bez ideálneho vybavenia, takzvané na kolene. Veriť v silu svojich vízií a silu spoluprác, ktoré nevznikajú ako veľké kontrakty s vysokým honorárom, ale skôr ako spojenectvá poháňané vášňou pre spoločný cieľ. To je jeden z hodnotných odkazov, na ktorý sa oplatí nezabudnúť. Počas listovania sa niekoľko krát zastavíte a opäť skontrolujete rok vydania. Pýtate sa sám seba, že ako je to možné, že pred tridsiatimi rokmi vytvoril niekto progresívnejšiu grafiku pomocou písacieho stroja, nožničiek a lepidla,

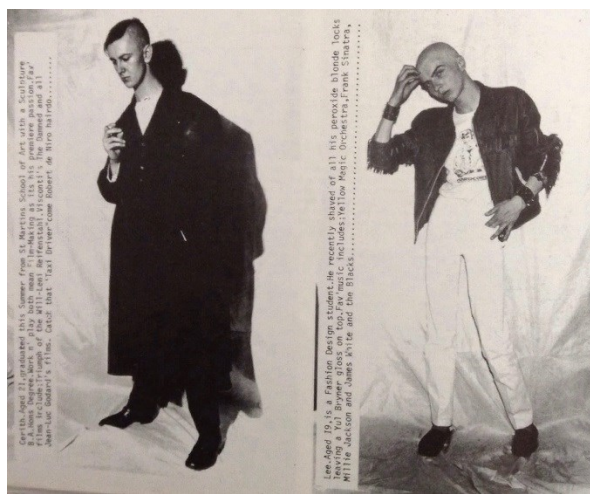
---

⁶¹ ENNINFUL, Edward, JONES, Terry, ed. I-D covers 1980 - 2010, s. 11-15. Kolín: TASCHEN, 2010. ISBN 978-3-8365-2157-4.

⁶² ENNINFUL, Edward, JONES, Terry, ed. I-D covers 1980 - 2010. Kolín: TASCHEN, 2010, s. 20. ISBN 978-3-8365-2157-4.

než dnes pomocou najnovších grafických programov. A hlavne zistíte, že ste boli celú dobu úplne vedľa, keď ste mnohé veci spojené so sexualitou a gendrom v móde vnímali ako novinku liberálneho dneška. Význam slov, ktoré hovorili o hlbokom negatívnom dopade komunizmu na kultúrny vývoj našich krajín má teraz oveľa jasnejšiu definíciu.

Prvé tri čísla mladého magazínu i-D, ktoré boli ešte šírkového formátu, v sebe nosia ducha najmä londýnskej mládeže osemdesiatych rokov. Sú plné streetstylových fotografií s popisami, v ktorých je pár slovami človek charakterizovaný. Bez omáčok a bez okolkov je jeho osobný štýl doplnený o jeho vášne a hudobné preferencie, tak ako to môžeme vidieť na obrázku 6.

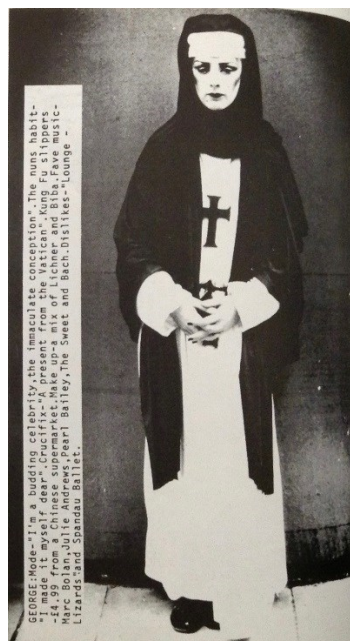
Obr. 6. – Streetstylové fotografie uverejnené v prvom čísle magazínu i-D

Popis, ktorý sa viaže k fotografiám zachyteným v Hamburgu svedčí o tom, že magazín mapoval aj vznikajúce európske subkultúry. Na príkladoch Jerome a Lisy demonštruje subkultúru punk a popper.

Obr. 7. – Streetstylové fotografie z druhého čísla magazínu i-D

Kreatívny styling dotváral make-up a vysoko oceňované “DIY” kúsky či úlovky z výpredajov, tržníc a vintage obchodov. George, ktorý získal kúsky svojho outfitu práve na týchto miestach sa transgendrového vzhľadu nebál.

Obr. 6 Streetstylová fotografia z druhého čísla magazínu i-D

Márne by ste hľadali výroky zviazané konvenciami týkajúce sa vhodnosti odevných kúskov pre chlapcov či dievčatá alebo tipy a rady, čím podtrhnúť svoju ženskosť respektíve mužskosť. i-D skôr vyzdvihoval zaujímavé osobnosti a vnímal ich štýl ako komplexný súhrn čŕt, záujmov a postojov tvoriacich ich individualitu. Úplne nezávisle na pohlaví.

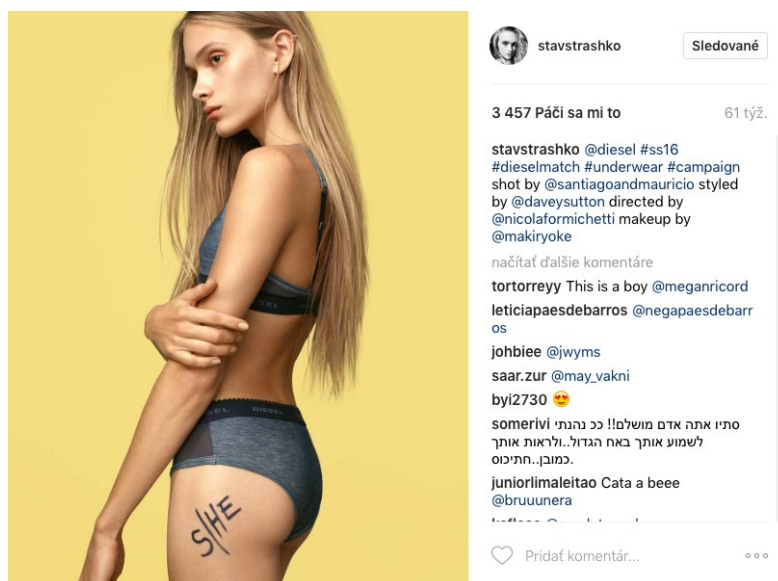
Módny editoriál s názvom "I LOVE TIGHTS" v 198. čísle z roku 2000, oblieka mužského modela do Victoria's Secret pančúch a Calvin Klein či La Perla nohavičiek. Niekoľko stylingov s použitím luxusného spodného prádla vzniklo pod vedením stylistu Timothyho Reukaufa.⁶³

Obr. 7 Editoriál stylistu Timothyho Reukaufa v 178. čísle
magazínu i-D, jún 2000

V súvislosti s tým sa mi vynárajú asociácie z nedávnej minulosti, kde bolo práve spodné prádlo prostriedkom genderovej konfrontácie. Hranice posunula kampaň jar/leto 2016 značky

Diesel, ktorá vznikla pod vedením art directora Nicolu Formichettiho, kde je dámske spodné prádlo nafotené na androgýnnom izraelskom modelovi menom Stav Strashko.⁶⁴

Obr. 8 Screenshot instagramového profilu Stav Strashka

Nebola to jediná kampaň Dieselu, ktorá sa niesla v podobnom gendrovo-liberálnom duchu. Túto tému otvorili vo viacerých kampaniach a projektoch s veľmi zaujímavým vizuálom. Odhliadnúc od stylingu, reálny produk spodného prádla, ktorý je gendrovo neutrálny vytvorila v roku 2015 značka Acne Studios.⁶⁵

Aj posledné čísla českých magazínov ELLE⁶⁶ a Dolcevita⁶⁷ dokazujú, že stylingová hra so spodným prádlom prežíva akúsi renesanciu, pretože stylisti s týmto prvkom pracovali v oboch médiách v rovnakom období. Tentokrát obliekli ženu do pánskych Calvin Klein treniek.

⁶⁴ DOYLE, Erin Mary. Diesel's Artistic Director On Androgyny In Its Latest Campaign. In: B&T [online]. 22. 4. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://www.bandt.com.au/marketing/diesels-artistic-director-on-androgyny-in-its-latest-campaign-stav-strashko>

⁶⁵ PARKER, Raffy Marie. Gender Neutral Underwear Are On Display At The Victoria & Albert Museum — PHOTOS. In: Bustle [online]. 15. 11. 2015 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://www.bustle.com/articles/123968-gender-neutral-underwear-are-on-display-at-the-victoria-albert-museum-photos>

⁶⁶ GEISLEROVÁ, Ester. Aňa - co nám ešte neřekla. ELLE (Czech). 2017, V, 89. ISSN 1210-8480

⁶⁷ Michaela. Dolcevita (Czech). 2017, IV, 120. ISSN 1213-7502

Obr. 9 Vľavo – dolcevita – styling Maria Vedral Kohutik, apríl 2017.

Vpravo – ELLE – styling Lenka Kermes, máj 2017

Na zastávke pri súčasných českých médiách by som rada spomenula rozhovor a najmä očarujúci fotoeditoriál s tanečnicou a choreografkou Terezou Ondrovou v magazíne Esprit Lidových novín. Tereza sa sponedá z toho, ako si ju často mýlili s mužom a vyhadzovali zo ženských toaliet. Editoriálové fotky striedavo podtrhávajú feminínne a maskulínne črty jej androgýnného vzhľadu, čo je skvelá hra s pohlavím v móde a stylingu.⁶⁸

Chronológiu unisexových stylingov by som ukončila kolážou fotiek z jedného z najprogressívnejších magazínov dneška, v ktorom na pozícii fashion directora pôsobí snád' najsledovanejšia stylistka Lotta Volkova. Magazín RE-EDITION v spolupráci so stylistkou Jodie Barnes - niet čo dodať.⁶⁹

⁶⁸ MYSLIVEČKOVÁ, Olga. Proměna. Esprit, příloha Lidových noviny. 2017, I.

⁶⁹ AQUERELLE, BLANC OPAQUE ET CRAYON. RE-EDITION. 2016/2017, VI. ISSN 1224-7658

Obr. 10 Vľavo - Tereza Ondrová pre Esprit, prílohu Lidových novín.

Vpravo styling Jodie Barnes v magazíne RE-EDITION.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

5 PARENTHOOD

Ako povedala pani Lapšanská, najsilnejším prostriedkom našej mladej generácie je náš osobný pohľad na veci minulé a ich svieža interpretácia, nezaťažená o reálne prežitie danej doby. A preto si pre svoju kolekciu PARENTHOOD beriem inšpiráciu nie len z krátkeho a temperamentného vzťahu mojich rodičov, ktorý som mala možnosť poznať len vďaka fotografiám, ale v náväznosti na to aj z estetiky osemdesiatych a deväťdesiatych rokov 20. storočia. Túto, z veľkej časti emotívnu inšpiráciu, umocňujem o zasadenie do globálneho kontextu vývoja módy a trendov, sledovaného v knižných publikáciách a najmä v módnych editoriáloch a streetstylových fotografiách britského magazínu i-D a iných médií súčasnosti.

5.1 Koncept kolekcie

Preklad anglického slova parenthood, by sa dal vysvetliť ako mikroklíma dvoch ľudí spojených rodičovským zväzkom, záväzkom a zodpovednosťou.

Môj “PARENTHOOD” treba chápať ako krátky a emóciami nabitý vzťah mojich rodičov, ktorý poznám iba z príbehov a fotoalbumov. Láska, dopisy z vojny, ťehotenstvo, svadba ako sa patrí, butik “Vivien” s luxusným spodným prádlom, veľké kabáty, nesadnúce saká, košele s krátkym rukávom, korbety z Budapešti, letné sietované tričká, vytáhané kolená na teplákoch a obavy po kom zdedím vlasy. To sú úlomky rozbitého vzťahu, ktoré tvoria inšpiráciu kolekcie. Moji rodičia - dvaja ľudia zakladajúci moju osobnosť, požičiavajúci si oblečenie a ničiaci si navzájom svoje mladé ideály - v hlavnej úlohe. Odohrané pred dvadsiatimi štyrmi rokmi spracovávam do dnes, kedy obliekam “Kids of the PARENTHOOD”. “Kids of the PARENTHOOD”, teda deti, ktoré sa narodili generácii mojich rodičov, sú vlastne mojou generáciou, pre ktorú je určená moja kolekcia. Je to mládež, ktorá aj keď si už nepamätá estetiku a vzhlád svojich mladých rodičov, stále však má v sebe kus z nich, pretože stavebným kameňom osobnosti je to, čo sa človek naučil v detstve. Vytváram kolekciu odevov pre tých, ktorí si pri pohľade na staré fotky svojej maminy v otcovom saku a ocina v hodvábnej košeli s krátkym rukávom povedia, že mali teda štramáckych rodičov.

5.2 Moodboard kolekcie

Svadobný fotoalbum a fotografie uložené v obálkach doplnené o citovo podfarbené príbehy maminy, ocina a ostatných členov rodiny vytvorili môj pocit a celkový pohľad na slovo rodičovstvo. Rešerš k vytvoreniu kolekcie je veľmi starostlivý a trval doposiaľ najdlhšie zo všetkých mojich rešerší pripravovaných kolekcií. Až dvadsaťštyri rokov.

Obr. 11 Obálka s rodinnými fotografiemi

Obr. 12 Koláž společných fotografií mojich rodičov, jedných z mála.

5.3 Siluety

Keďže väčšina modelov funguje na unisexovom princípe, strihy vychádzajú z pánskych a oversized strihov. Pre zvrchníky to znamená predĺžené ramenné švy, čo vyúsťuje do spadnutých ramien, široké trupové časti s možnosťou utiahnutia v páse a predĺžené rukávy na konci stiahnuté do elastického patentu alebo vyhrnuté.

Vrchný kraj nohavíc sleduje pásovú líniu, spodný kraj je vyhrnutý podľa potrieb nositeľa alebo je zakončený širokou gumou vedúcou popod chodidlo, čo odkazuje na nosenie takzvaných kaliopiek. Niektoré z nohavíc majú zažehlené a preštepované puky, čo evokuje tzv. tesilky.

Odkaz na biznis mojich rodičov so spodným prádlom je zreteľný v podprsenkových siluetách, avšak použitých nekonvenčným spôsobom, napríklad premietnutých v strihovom členení vetrovky.

5.4 Materiály

Za ťažný materiál kolekcie, by sme mohli považovať sieťovinu, z ktorej sú vyhotovené niektoré celé modely a v ostatných modeloch sa vyskytuje vo vreckových častiach alebo ako podšívka. Z plášťového materiálu sú zhotovené vetrovky, tzv. windbreakre, ktoré spolu s nohavicami tvoria komplety odkazujúce na šušťákové súpravy. Denim ako materiál podtrhujúci unisexovosť, v rovnakom prevedení nosený ženou i mužom. Úplety použité na tričká a mikiny, recyklovaný kašmír v podobe saka a hodváb sú rovnako výraznými materiálmi aj keď majú menšie zastúpenie.

5.5 Farebnosť

Ľahká kombinovateľnosť jednotlivých kusov sa docielila použitím menej výraznej béžovej a sivej, tmavomodrej farbe denimu a výraznej červenej. Mix týchto farieb na jednom kuse odevu dáva priestor pre odkazy v duchu deväťdesiatych rokov.

5.6 Detaily

Vizuálne najsilnejším prvkom a tiež spojujúcim článkom jednotlivých modelov sú reflexné detaily v podobe reflexných pásov s vylaserovaným logom a reflexných paspuliek vsadených do častí odevu za účelom akcentovania jeho línií. Dovolím si tvrdiť, že to je detail,

ktorý robí kolekciu zapamätateľnou a najmä pri správnom nasvietení sa dá tento efekt zaujímavo využiť počas prehliadky či fotenia. Kontrastné červené štepy na béžovej a šedej sieťovine alebo bielom úplete zvýrazňujú línie švov a vreciek. Červené priekrčníkové náplety dopomáhajú vizuálnej nadväznosti modelov. Spoločným prvkom windbreakerov je priestrané sieťové vrecko umiestnené na hrudi. V rámci stylingu sa tak dá pracovať s vyvrátením vreciek nie len u windbreakerov ale aj u nohavíc. Ikonickým detailom nie len kolekcie ale hlavne konceptu "PARENTHOOD" je potlač čiernobielej fotografie mojich rodičov z roku 1991 na bielom bavlnenom tričku.

Obr. 13 Reflexné detaily vyfotené pomocou blesku.

Obr. 14 Reflexné detaily vsadené do windbreakeru –
vľavo vyfotené bez blesku, vpravo s bleskom.

Obr. 15 Potlač trička.

5.7 Lookbook

Obr. 16 Model č. 1.

Úvodný model kolekcie sú celosieťované šaty s volánom, ktorý zakrýva prsia, čo umožňuje ich nosenie na holom tele. Strih vychádza z pánskeho nadrozmerného trička, čím sa docielil efekt spadnutých ramien a voľnosť v pásovej časti, ktorá sa sťahuje šnúrkou. Retro materiál umocňuje béžovo-červená farebnosť a červené kontrastné štepy.

Obr. 17 Model č. 2.

Dekoratívna línia šiat sa vyčisťuje do nadrozmerného strihu trička, avšak materiál i farebnosť ostáva zachovaná. Denimové nohavice s pukmi, v ktorých sú vsadené reflexné paspulky pripomínajú líniu kaliopiek najmä výrezom spodných okrajov a širokou gumou vedúcou popod chodidlo.

Obr. 18 Model č. 3.

Tretí model necháva vyznieť jeansy kaliopkového tvaru, ktoré dopĺňa obťahnuté sieťované tielko s hlbokým dekoltom, šedým nápletom zakrývajúcim prsia a červenými detailami. Pri-pomínajúc spodné prádlo pripravuje pôdu pre nasledujúci model.

Obr. 19 Model č. 4.

Sieťované body s podprsenkou so vsadenými reflexnými paspulkami je priamim odkazom na butik "Vivien", ktorý bol spoločným biznisom mojich rodičov. Vďaka nadrozmernému tričku oblečenému pod ním sa docielil nekonvenčný styling.

Obr. 20 Model č. 5.

Komplet zložený z windbreakeru a nohavic je fúziou šušťákovkej súpravy a tesiliiek. Podprsenková línia známa z predošlého modelu je neobvyklým spôsobom vsadená do vrchného odevu. Nohavicové puky vystužujú reflexné paspulky. Windbreaker i nohavice majú spoločný detail, a to sieťované vrecká.

Obr. 21 Model č. 6.

V porovnaní s predošlým modelom sa prikláňa k maskulinnejšiemu prevedeniu. Reflexný prvok na klope hrudného vrecka demonštruje logo dizajnéra. Nohavice so skladmi v prednom diely majú reflexné paspulky v bočnom šve. Opakujú sa sieťové vrecká na nohaviciach, v hrudnej oblasti a sieťkou je tiež podšitý golier.

Obr. 22 Model č. 7.

Klasická 90-tková silueta nesmie chýbať. Nadrozmerné recyklované kašmírové sako sa pomocou kožených spon s vylaserovaným logom dá zopnúť do siluety akcentujúcej široké ramená a úzky pás.

Obr. 23 Model č. 8.

Hodvábná recyklovaná košeľa s krátkymi rukávom typická pre môjho ocina sa pretvorila na vzdušný windreaker rovnakého strihu, ako predošlé dva. Rozdiel je len v dĺžke rukávov. Čierne široké nohavice majú po vzore tesíliek zažehlené puky na prednom diele a tie zvýraznené reflexnými paspulkami.

Obr. 24 Model č. 9.

Predposledný model denimových nohavíc dopĺňa ikonické tričko, ktoré vystihuje náladu celej kolekcie. Biely úplet s červenými štepami a digitálnou potlačou mojich rodičov z roku 1991.

Obr. 25 Model č. 10.

Posledný model dopĺňa denimové nohavice o nadrozmernú mikinu so zipsom na hrudi a klopu kontrastnej farby, podobne ako u windbreakrov. V členení kapucni sú umiestnené reflexné paspulky. Predĺženia jej predných dielov môžeme uviazať na uzol.

III. PROJEKTOVÁ ČASŤ

7 KIDS OF THE PARENTHOOD – INSTAXSTORY

Model: Hynek Schuster, Lívia Vaľková, Miňo Lukáč, Tereza Hrubá, Jozef Anděl.

ZÁVER

Vytvorením teoretickej časti bakalárskej práce som nadobudla zaujímavé informácie týkajúce sa vývoja unisexovej módy. Na základe týchto poznatkov som si uvedomila vplyv genderu na zmeny a smerovanie módného priemyslu. Za najprínosnejšiu časť bádania, z hľadiska kvality práce i z hľadiska osobného, jednoznačne považujem archívny výskum magazínov i-D. Spomínaný kultový magazín, rovnako ako iné študované médiá zaoberajúce sa módou ma zaujali najmä kvôli progresívnej práci so stylingom.

Teoretické podklady spolu s osobnými zážitkami a fotografiami z rodinného archívu sa stali východiskom odevnej kolekcie PARENTHOOD, ktorá je priamo inšpirovaná vzťahom mojich rodičov a vzájomným prepožičiavaním oblečenia. Nosná časť modelov je unisexová a tak sa mi v praktickej časti podarilo získané informácie previesť do praxe. V rámci jednotlivých dizajnov som súčasne tiež myslela na styling a preto kolekcia obsahuje detaily, ktoré je možné zaujímavovo využiť v postprodukcii a zároveň sú nositeľmi ikonických čŕt.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

1. BARTLOVÁ, Adéla a Milan LŽIČKA. MÓDA: OBRAZOVÉ DĚJINY OBLÉKÁNÍ A STYLU. Praha: Euromedia Group , k.s. - Knižní klub, 2013. ISBN 978-80-242-4170-8.
2. CUMMING, Valerie, C.W. CUNNINGTON a P.E. CUNNINGTON. The Dictionary of Fashion History. Oxford: Berg, 2010. ISBN 978-1-84788-533-3.
3. ENNINFUL, Edward, JONES, Terry, ed. I-D covers 1980 - 2010. Kolín: TASCHEN, 2010. ISBN 978-3-8365-2157-4.
4. KYBALOVÁ, Ludmila. Dějiny odívání: Barok a rokoko. Praha: Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-144-1.
5. KYBALOVÁ, Ludmila. DĚJINY ODÍVÁNÍ: Od empíru k druhému rokoku. Praha: Lidové noviny, 2004. ISBN 9-788071-061472.
6. LAPŠANSKÁ, Dana. Kapitoly s módného marketingu a stylingu. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2015. ISBN 978-80-7454-470-5.
7. LŽIČKA, Milan. Ve jménu módy. Praha: Mladá fronta, 2013. ISBN 978-80-204-2928-5.
8. MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda. Praha: BRÁNA, 2012. ISBN 978-80-7243-608-8.
9. MÁCHALOVÁ, Jana. Módou posedlí. Břeclav: Moraviapress, 2002. ISBN 80-86181-47-2.
10. REED, Christopher. Art anf homosexuality: A history of ideas. New York: Oxford University Press, 2011. ISBN 978-0-19-539907-3.
11. RENZETTI, Claire M. Ženy, muži a společnost. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0525-2.
12. SIMS, Josh. 100 IDEAS THAT CHANGED STREET STYLE. Londýn: Laurence King Publishing, 2014. ISBN 978-1-78067-341-7.
13. WORSLEY, Harriet. 100 IDEAS THAT CHANGED FASHION. Londýn: Laurence King Publishing, 2011. ISBN 978-1-85669-733-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. DEMČIŠÁK, Ján. Kategória queer a jej analytický potenciál [online]. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2015 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://ff.ucm.sk/docs/veda_a_vyskum/projekty/projektove_publikacie/Demcisak_Kategoria_queer.pdf
2. DOYLE, Erin Mary. Diesel's Artistic Director On Androgyny In Its Latest Campaign. In: B&T [online]. 22. 4. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://www.bandt.com.au/marketing/diesels-artistic-director-on-androgyny-in-its-latest-campaign-stav-strashko>
3. Exploring LA Strippers, Girl Bikers And Teen Activists Fighting For Sexual Equality With Adwoa Aboah [online]. 15. 9. 2016 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jvSVqwdkFzE>
4. GUSH, Charlotte. dr. martens hang in a buffalo stance for autumn/winter 15. In: i-D (culture) [online]. 2. 9. 2015 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: https://i-d.vice.com/en_gb/article/dr-martens-hang-in-a-buffalo-stance-for-autumnwinter-15
5. La JohnJoseph. how bowie made queer cool. In: i-D (think pieces) [online]. 13. 1. 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: https://i-d.vice.com/en_gb/article/how-bowie-made-queer-cool
6. MALINOVÁ, M. Není jeden feminismus. In: Česká televize [online]. 20. 4. 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/217562210900007-neni-jeden-feminismus/>
7. PARKER, Raffy Marie. Gender Neutral Underwear Are On Display At The Victoria & Albert Museum — PHOTOS. In: Bustle [online]. 15. 11. 2015 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://www.bustle.com/articles/123968-gender-neutral-underwear-are-on-display-at-the-victoria-albert-museum-photos>
8. WEINSTOCK, Tish. free the nipple: it's about gender equality, nothing more, nothing less. In: i-D (culture) [online]. 20. 9. 2016 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: https://i-d.vice.com/en_gb/article/free-the-nipple-its-about-gender-equality-nothing-more-nothing-less

PERIODIKÁ

1. AQUERELLE, BLANC OPAQUE ET CRAYON. RE-EDITION. 2016/2017, VI.
ISSN 1224-7658
2. GEISLEROVÁ, Ester. Aňa - co nám ještě neřekla. ELLE (Czech). 2017, V, 89.
ISSN 1210-8480
3. Michaela. DolceVita (Czech). 2017, IV, 120. ISSN 1213-7502
4. MYSLIVEČKOVÁ, Olga. Proměna. Esprit, příloha Lidových noviny. 2017, I.

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

tzv.   takzvaný

č.   číslo

obr.   obrázok

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr. 1 Balenciaga – jar 2017, Ready-to-wear	19
Obr. 2 Vetements – jar 2016, Ready-to-wear	19
Obr. 3 Reklama značky Stussy v magazíne i-D z roku 1990	23
Obr. 4 Kampaň Dr. Martens – jeseň/zima 2015	30
Obr. 5 Obálka prvého čísla časopisu i-D	31
Obr. 6 Streetstylová fotografia z druhého čísla magazínu i-D	34
Obr. 7 Editoriál stylistu Timothyho Reukaufa v 178. čísle	35
Obr. 8 Screenshot instagramového profilu Stav Strashka	36
Obr. 9 Vľavo – dolcevita – styling Maria Vedral Kohutik, apríl 2017.....	37
Obr. 10 Vľavo - Tereza Ondrová pre Esprit, prílohu Lidových novín.	38
Obr. 11 Obálka s rodinnými fotografiami	41
Obr. 12 Koláž spoločných fotografií mojich rodičov, jedných z mála.....	41
Obr. 13 Reflexné detaily vyfotené pomocou blesku.....	43
Obr. 14 Reflexné detaily vsadené do windbreakeru –	44
Obr. 15 Potlač trička.	44
Obr. 16 Model č. 1.	45
Obr. 17 Model č. 2.	46
Obr. 18 Model č. 3.	47
Obr. 19 Model č. 4.	48
Obr. 20 Model č. 5.	49
Obr. 21 Model č. 6.	50
Obr. 22 Model č. 7.	51
Obr. 23 Model č. 8.	52
Obr. 24 Model č. 9.	53
Obr. 25 Model č. 10.....	54

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 – CD

Príloha 2 – CD